

חגיגה ד

עניין: הדין של שמואל הנביא

רמ"ע מפאנו מאמר הנפש ח"ב פט"ו

ומכאן יש ללמוד כי בכל מחיצה דהתוא
 עלמא כל אימת שהמה מעלים את
 הצדיק ממדור למדור לפי כבודו חוזרים לעיין
 בדינו. כי אף על פי שנתמרק בכדי שיזכה
 לחצר החיצונה, צריך לדקדק עוד עמו אפי'
 לאחר זמן מרובה להעלותו פנימה לה, והוא
 סוד (אבות ד' טו) התקן עצמך בפרוזדור כדי
 שתכנס לטרקלין. ולכן ת"ח אין להם מנוחה
 (ברכות סד.) כי המה מזומנים תמיד להקדש
 בעלוי ללכת מחיל אל חיל. אף כאן הנביא
 הנאמן פחד ורחב לבבו בהעלותו בזכותו
 משה עמו (חגיגה ד:), וגם הוא מאותה מחיצה
 של נפשו החיונית בלבד ומשום כבודו של
 אותו צדיק שהיה צריך לו, לא בכח האוב
 אשר איננו שולט כלל על הנכנסין חיים
 בג"ע ולא על המתים בנשיקה על פי ה'.

בני יששכר מאמרי השבתות ג, ג

ותתבונן זה דגם הצדיקים כשיושבים בגן
 עדן כשרוצים להעלותם למדרגה
 יותר גדולה מצטרפים שוב לבירור חדש, על
 כן שוב דנין אותם כמו שאמרו רז"ל [חגיגה ד:]
 אצל שמואל הנביא שהיה מתיירא מן הדין
 (זהו דרך אפשר ולא קבלתי זה, ואם נאמנו
 דברינו) הנה יצטרכו אז לברך ברכה על המן,

חידושי מרן רי"ז הלוי על התורה עמ' ס

צריך להבין הביאור של עד ממהר מה נאמר בזה. והנראה לומר, דהנה ממדותיו
 של הקב"ה הוא שהוא ארך אפים, ואמרינן בב"ק דף נ' כל האומר הקב"ה ותרו
 הוא יותרו חייו, ומסיים ע"ז בירושלמי שקלים פ"ה אלא מאריך רוחי וגבי דידי'
 עי"ש, והיינו דבאמת אינו נאבד שום דבר שאינו נפרע ע"ז, וכל מה שאנו רואין
 משלות הרשעים, כ"ז מפני המדה של ארך אפים שאינו ממהר ליפרע, אבל לבסוף
 יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, וע"ז נאמר אני ד' נאמן ליפרע ונאמן
 לשלם שכר. וצריך לדעת עד מתי נוהגת המדה הזו של ארך אפים, ומתי יהי'
 הבירור מזה. וזהו המבואר הכא בהכתוב, כי כל אלו הדברים הם רק עד יום הדין
 הגדול, אבל אז ביום הדין הגדול כבר יהי' בירור כל מעשי בני"א לשלם לכ"א
 כפעלו, וכן הוא בתרגום קהלת על הפסוק כי את כל מעשה וגו' יבא במשפט
 דר"ל יום דינא רבא, והיינו דאז הוא סוף החשבונות, וזהו ג"כ האמור הכא בכתוב

ודבר זה שמעתי כמה פעמים מפי אאמו"ר הגה"ח זצ"ל כי יום הדין הגדול הוא
 סוף כל החשבונות כי אז יהי' דו"ח כל הבריאה וכל המעשים כולם, וכמדומני
 שאמר זאת גם על הא דתנן באבות ספ"ד ואל יבטיחך יצרך שהשאל בית מנוס
 לך שע"כ אתה נוצר וכו' וע"כ אתה עתיד ליתן דו"ח לפני ממה"מ הקב"ה, ואמר
 שזה קאי על יום הדין הגדול שאז הכל יבא במשפט ובוזה סרה הבטחתו של היצר
 שהשאל בית מנוס לך להנצל מהעונש עכ"ד, עד כמה שנשאר בזכרוני. וזהו ג"כ
 דמסיים הכא בהכתוב השני כי אני ד' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, וכמו
 שפירש"י ז"ל שם. ופ"א שמעתי עוד ממנו ז"ל שאמר שעד יום הדין הגדול אי
 אפשר לשום אדם אף אם הוא צדיק ביותר לדעת סוף דינו, והביא רא"י ע"ז
 משמואל הנביא דאזל ואתי"י למשה בהדי" א"ל דלמא ח"ו לדינא מתבעינא
 כדאיתא בחגיגה דף ד' יעו"ש, הרי שכבר הי' אז במחיצתו של משה רבנו ומ"מ
 הי' עוד מתיירא מן הדין, והיינו משום דרק ביום הדין הגדול הוא סוף כל
 החשבונות ואז יהי' הבירור האחרון עכ"ד.